

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce
Interpretace uměleckého díla
Anomálie

Kryštof Novotný

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Multimediální design
Specializace Užitá fotografie

Bakalářská práce
Interpretace uměleckého díla
Anomálie

Kryštof Novotný

Vedoucí práce: prof. Mgr. Štěpán Grygar
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

podpis autora

Poděkování

Rád bych poděkoval panu prof. Mgr. Štěpánovi Grygarovi za jeho cenné rady při konzultacích nejenom v minulých letech, ale zejména při bakalářské práci. Dále bych chtěl poděkovat Vojtěchu Jakimivovi za jeho provedení Zónou bez větších zranění.

Obsah

1.	Mé dosavadní dílo v kontextu specializace	5
2.	Téma a důvod jeho volby, cíl práce	8
3.	Proces přípravy, proces tvorby	10
4.	Popis díla, technologická specifikace, přínos práce pro daný obor	12
5.	Seznam použitých zdrojů	16
	5.1. Knižní a periodická literatura	16
	5.2. Internetové zdroje.....	16
6.	Resumé	17
7.	Seznam příloh	19

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Převážně se zabývám inscenovanou fotografií. Scény fotografie stavím velice dlouho a zaměřuji se na drobné detaily, ale i na celkový kontext v celé sérii. Moje tvorba je z velké části ovlivněna filmovou produkcí a přesně tak jako se tvoří ve filmu scény, tak i já tvořím své fotografie. Často mi jedna fotografie zabere i několik týdnů příprav. Jedná se o mnoho pokusů a zkoušek, než se mi vůbec podaří dosáhnout kýženého výsledku. Výběr místa a celkového prostředí, vždy záleží na dalších fotografiích v sérii, které ovlivňuje pečlivé vybírání herců. Snažím se vyjádřit reálné prostředí a situace na dané téma, jak jen to je možné. Pokud téma a prostředí pojmu více abstraktně, realita se ztrácí, ale pouze na úrovni lidské zkušenosti a je pak pro diváka velmi těžké se v mé tvorbě orientovat. Komplikace pro diváka nadále pokračují při použití symbolů a podtextových narážek. Symboly jsou pro mne velmi důležitá a nezbytná věc, mnohdy se jedná pouze o výraz nebo světelnou hru a kompozici fotky či celé série. Právě proto se snažím pečlivě vysvětlit co jsem zamýšlel. Plně věřím, že i pro člověka, který nečetl, či neslyšel mou anotaci, bude mé dílo zajímavé.

Studium a časté konzultace mě dostaly velmi daleko, ať už v mém rozvoji po umělecké stránce, tak také v oblasti týkající se rozvoje a pohledu na svět.

Jelikož jsem vystudoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Praze na Žižkově, obor řezbářství a tvarování dřeva, přechod na fotografii byl pro mne velkým problémem. Ne co se týká fotografie,

ale sestavování kompozic. Mé fotografie jsou sestavovány spíše sochařským způsobem, a stejně, jak se u sochařství tvoří socha nákresem a následně dostává svůj objem a tvar, tak i mé fotografie vznikají od nákresu, následně získávají tvar a formu. Mé kompozice, aniž bych věděl proč, mi vycházejí. Snažil jsem se spíše o porozumění podstaty, k čemuž mi dopomohly konzultace a neustálé zkoušení a testování.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO TVORBY

Po přečtení knihy od bratrů Strugačtích *Piknik u cesty*, a následném shlédnutí filmu *Stalker* natočený Andrejem Tarkovskij na motivy této knihy, jsem s určitostí věděl, že toto je přesně to téma, které chci ztvárnit a interpretovat tak, jak jej vnímám a cítím, aby bylo patrné vše, co ve mne zanechalo.

Knihy *Piknik u cesty* od bratrů Strugačtích je sci-fi o jakési návštěvě na naší zemi z vesmíru. Tito návštěvníci po sobě na zemi zanechali několik „zón“, které jsou pro člověka velmi nebezpečné, nevyzpytatelné a neobyvatelné. V *Zónách* je mnoho různých anomálií, které jsou nebezpečné a je jen několik málo lidí, kteří se mezi nimi dokáží pohybovat. Těmto odhodlancům a dobrodruhům se říká *Stalker*ři. Činnost *Stalker*ů je však ilegální, a to z důvodů, že *Zóna* v sobě ukrývá i spoustu artefaktů, které mají vysokou hodnotu na černém trhu, právě proto, že mají v sobě ukrytou zvláštní moc či nějakou schopnost. *Piknik u cesty* sleduje život jednoho *Stalkera*, popisuje jeho každodenní strasti a „nebezpečnost“, jak již v *Zóně*, tak i v běžném životě.

Dlouho jsem uvažoval nad tím, jak dílo zpracovat a poté jsem se rozhodl, že zachovám formu knihy. Pak jsem hned začal pracovat a vytvářet kostru celého projektu. V momentě, kdy jsem již trochu věděl, jak uchopím tento příběh, již po osmé přečetl celou knihu, tak jsem začal s hledáním vhodného *Stalkera*, neboli herce (modela) a hlavní postavu do mého příběhu. Podařilo se mi narazit na jednoho sochaře, který vypadal velice podobně jako hlavní aktér ve filmu *Stalker*. Tento sochař mou nabídku přijal a dokonce mi

pomohl najít první lokaci pro focení. Nevěděl jsem, co mne bude čekat a proto jsem celé focení v rozbořené továrně na keramiku bral spíše jako zkoušku či přípravné focení. Tato konkrétní výprava však pro mne byla zásadní pro zbytek tvorby na celém projektu.

Při procházení továrny mi můj aktér ukazoval nejzajímavější místa a zákoutí a bylo patrné, že na tomto místě již byl a dobře jej zná. Provázel mě a ukazoval místa, kam se nesmí chodit, protože je to tam nebezpečné, a kde nehrozí žádné riziko. V tento okamžik jsem si uvědomil, že jsem se stal součástí celého mého příběhu, aniž bych to tak zamýšlel. Nebyl jsem pouze vnější pozorovatel, ale i já jsem byl v příběhu angažovaný. Byl jsem obyčejným člověkem, kterého *Stalker* provází zakázanou *Zónou*, byl jsem odkázán na jeho rady a zkušenosti. Vedl mne a choval se úplně jako *Stalker* v knize či filmu. Později jsem mu své pocity řekl, že cítím, že v tomto duchu musí naše spolupráce pokračovat, že je to přesně to, co jsem chtěl vyjádřit. Společně jsme vybírali lokaci za lokací, já domyslel zápletku a pak již bylo vše jen dílem náhody. Nevěděl jsem, co bude za rozpadlou stěnou nebo za šachtou, ale věděl jsem, že mému *Stalkerovi* mohu důvěřovat a také tak jsem za ním bezhlavě šel a poslouchal jeho rozkazy. Místa, na která mne vzal, jako kdyby byla přesnou kopií z popisů v knize či scénách ve filmu. Můj *Stalker* nechtěl být ovlivněn ani knihou ani filmem, což jsem nečekal. Sám intuitivně věděl jak vše má být, aniž by tato díla znal, či četl. Mne to překvapilo, ale on byl naprosto přirozený a pohyboval se v prostředí tak automaticky a s přehledem. Nejen, že *Stalker* byl přirozený, ale i prostředí kolem bylo naprosto dokonalé a fotogenické a atmosféra byla úžasná.

Na focení jsem použil velmi staré sklo, ale se skvělou světelností, které způsobuje pocit snění a odvrací tak diváka od reality, avšak do chvíle, než si uvědomí, že místa jsou reálná a nebezpečná.

Veškerý proces byl velmi zdlouhavý a náročný. Nejvíce práce zabraly, i když se tomu nedá ani věřit, tři fotografie na konci první série. Spíše protože jsem chtěl celou situaci natočit a později předvést video. Je to situace, při které zemře jeden z vědců z Výzkumného Ústavu pro *Zónu*. Tato situace v knize vlastně vůbec není zásadní, ale mně se scéna natolik líbila, že jsem jí chtěl zaznamenat a natočit, což nebylo vůbec jednoduché. Celé natáčení, i s pokusy, trvalo přes měsíc a ve finále jsem použil pouze tři fotografie.

Celé série měly většinou okolo 1500 fotografií. Převážně z důvodů objektivu, ale i toho, že dobrých a použitelných scén a potenciálních míst na výběr, byla velká řada. Dohromady jsem nafotil přes 6000 fotografií, plus několik set pracovních a přes půl hodiny videa. Z toho jsem použil pouze okolo 150 fotografií. Za obvyklých okolností takové množství fotografií nefotím, spíše naopak se snažím nafotit co nejméně fotografií, a vše co vyfotím bez úpravy hned vytisknou. Při takovémto projektu jsem se však obával, že mi něco uteče, anebo že se mimořádná a krásná situace již nebude opakovat.

CÍL PRÁCE

Cílem mé práce bylo uchopit příběh, který mne uchvátil a otevřel mi nové obzory v pohledu na fotografii. Nejsem si však zcela jist tím, zda moji práci pochopí lidé, kteří knihu nečetli, ani neviděli film *Stalker*. Pro tyto lidi bude moje kniha nejspíše příběhově nepochopitelná, ale přesto pevně doufám, že bude pro neznalce vizuálně zajímavá. Snažím se vytvořit knihu obsahující sérii fotografií, jež se budou tematicky volně vztahovat k původní literární a filmové předloze.

Už se nesnažil přemýšlet. V zoufalství opakoval stále dokola jedno a totéž jako nějakou modlitbu: „Já jsem zvíře, však to sama vidíš, že nejsem nic než zvíře. Neumím mluvit, nenaučil jsem se mluvit, nenaučil jsem se přemýšlet, ti lumpi mi zabránili, abych se to naučil. Ale jestli je to opravdu tak... jestli jsi vševědoucí a všemohoucí... poradiš si s tím sama. podívej se do mé duše, tam najdeš všechno, určitě! Já mám duši, lidskou duši, a nikdy jsem ji neprodal! Vytáhni si odtud sama, co vlastně chci! Nechci přece nic zlého. Proboha, proč si nemůžu nic vymyslet, proč mě napadá právě tohle? ¹

Můj cíl se nachází spíše na osobní rovině, a to jak u projektu, tak pro mne u zásadního díla, jež shrnuji do jedné knihy.

---

¹ STRUGACKIJ, Arkadij, Natanovič a Boris. *Piknik u cesty*. Praha: Mladá fronta, 1985. Máj (Mladá fronta). Strana 133.

3. PROCES PŘÍPRAVY

Strukturou celé mé práce bylo správné zasazení příběhu do tří rovin knihy *Piknik u cesty*. Autoři této knihy ponechali velkou fantazii pro čtenáře a spoustu lidí postavili před mnoho otázek. Později se na motivy této knihy natočil film *Stalker*, který byl knihou pouze inspirován a pojal rovinu příběhu trochu z odlišného úhlu. Tato skutečnost pro mne byla velice zásadní a v mé tvorbě mne velice ovlivnila. Tento motiv *Stalkera* přichází později i jako herní zpracování, které bohužel pojalo příběh více jako sci-fi a dívá se na celou situaci a děj z větší perspektivy. *Piknik u cesty* vznikl v roce 1972, film následoval v roce 1976, a v roce 2007 vznikla hra *S.T.A.L.K.E.R Shadow of Chernobyl*.²

V roce 1986 se stala havárie v Černobylské jaderné elektrárně a tou byla hra mimo jiné inspirována. *Piknik u cesty* se odehrává pravděpodobně ve Spojených Státech Amerických, což sice není nikde řečeno, jelikož je napsaná od ruských autorů. Datace je v knize neúplná a nepřesná. Film *Stalker* je jasně situovaný na ruskou půdu, je v ruštině, a je natočen ruským režisérem. Zajímavostí je, že jsou ve filmu použity záběry na černobylský reaktor, který vybuchl o mnoho let později a prostředí po výbuchu se velmi podobá prostředí jak v knize tak i ve filmu. Hra už i v názvu obsahuje černobylskou katastrofu a poukazuje na neurčitou předvídavost. A i přes to jak v knize, tak ve filmu i ve hře, jsou místa či prostředí ovlivněna návštěvou mimozemské civilizace.

---

² „S.T.A.L.K.E.R.: *Shadow of Chernobyl*.“ Wikipedia. [Online] [2. května 2018]
Dostupné z: www.cs.wikipedia.org/wiki/S.T.A.L.K.E.R.:_Shadow_of_Chernobyl.

Proces mé práce byl tímto natolik ovlivněn, že jsem se snažil nakonec využít všech tří zdrojů (kniha, film, hra) i přes to, že kniha a film převažovaly. Dříve existoval ještě jeden film, který byl hned po prvním vysílání zničen. Tento film se jmenuje *Návštěva z vesmíru* (1977)³ a byl natočen režisérem Otakarem Klosem. Bohužel není k nalezení v žádné z filmových databází, což mne přivádí k tomu, že pravděpodobně poukazoval na situace, které nebyly přijatelné tehdejší dobou.

Vytvářím fotografii spojující tři roviny knihy, filmu a hry. Stojí na ní Stalker na prahu na kolejích. /viz Příloha 16/ Kolem něj jsou tři koleje, které vycházejí z jedné základní. Jedny odbočují a jsou za jeho zády, před ním je další rovně a třetí zatáčí doprava. Použil jsem tuto metaforu abych vyjádřil celkový koncept, ze kterého jsem vycházel. Zadní kolej, která odbočuje, by měla být hra, která se sice odráží od tématu, ale celkový pocit se nachází úplně jinde. Pak jsou zde dvě koleje se stejným začátkem, ale rozdílnou myšlenkou. Ta, která ubíhá rovně, by měla být kniha, a ta co opouští rovinu, jede si za svým cílem, symbolizuje film. Můj příběh stojí uprostřed všech těchto rovin a začátek nahlíží na svoji rovinu kamsi mimo koleje. Tato rovina je ztvárněna postavou Stalkera uprostřed snímku.

---

3 „*Návštěva Z Vesmíru (TV Film) (1977)*.“ ČSFD.cz. [Online] [2. května 2018]
Dostupné z: www.csfd.cz/film/320117-navsteva-z-vesmiru/prehled/.

PROCES TVORBY

Celkový proces se rozdělil na několik částí, na samotné focení na velmi nebezpečných místech, a v zásadě na to nenechat si uniknout důležitost okamžiku, který leckdy přišel, když jsem jej nejméně čekal a stal se naprosto neopakovatelným. Během focení jsem přišel o půlku zubu, přičemž modřiny nebo odřená kolena či lokty vůbec nepočítám. Veškeré různé prolézání, ale i vylézání na nejvyšší body naprosto rozpadlých budov a domů a továren, bylo opravdové dobrodružství, které mi můj Stalker poskytl. Šplhání po příkrých svazích v Zóně, kde hlídkovali hlídači a nesčetné přelézání ostnatých plotů. V průběhu se mi můj Stalker přiznal, že je to jeho každodenní chléb. V jedné sérii se Stalker plazí v bažině, a když se pozorně zadíváte na fotografie, uvidíte, že si to užívá i přes to, že bylo okolo čtyř stupňů, nahý, mezitím co jsem já se převlékal do suchého. Stál jsem vedle něj v teplé zimní bundě a i přesto jsem mrznul. V poslední sérii, kdy se má Stalker konečně setkat se zlatou koulí, která mu má splnit přání, mrzlo. V ten den pršelo a led zalil déšť a on musel do mrazivé vody vlézt a pokleknout, aby se mohl dotknout koule. Focení nebylo vůbec náročné z fotografického či uměleckého hlediska, spíše bylo náročné po stránce fyzické. Málokdo si uvědomuje, že celý proces bakalářské práce je po většinu času focen v zimních měsících, i přes to, že jsem začal s přípravami a focením již na podzim.

4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Moje dílo se skládá z jedné knihy o 137 stranách, dvou velkoformátových fotografií a jednoho objektu.

V mé knize je minimum textu, který by měl pouze trochu upřesnit divákovi situaci. Vše je použito z knihy *Piknik u cesty*. Nebylo lehké propojit mé fotografie s textem, jelikož jsou to velice odlišná místa, děje, ale je to stejný svět.

Na focení jsem použil 50mm objektiv se světelností 1.2. Schválně jsem si vybral tento objektiv, už i jen kvůli tomu, že se vyráběl v přibližně stejné době vydání knihy. Kniha má švýcarskou vazbu, kterou jsem zvolil kvůli její efektivní funkci. Fotografie v knize jsou netradičně posazené k horní straně stránky z důvodů odporu k tradičnímu podlouhlému formátu, který je teď často používán. A i když to vypadá, že fotografie čekají na text, nejsou ovlivněny středem stránky. Každá série je oddělená zlatou koulí, která je použita i na titulní stránce.

Struktura a forma by měla být přínosná jak pro fotografa, který se chce vydat tímto inscenovaným dokumentem, tak i pro diváka, který by v tom mohl odhalit cosi tajemného a zajímavého. Fotografie by mohly na někoho působit jako foto scénář pro film. Plynulost, bezprostřednost, a především zajímavá situace by mohla divákovi pomoci se vložit do děje a zkusit si představit jak skáče po hlavě do bahna a snaží se vyhnout holé smrti.

5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

5.1. Knižní a periodická literatura

STRUGACKIJ, Arkadij, Natanovič a Boris. *Piknik u cesty*. Praha: Mladá fronta, 1985. Máj (Mladá fronta). ISBN 978-80-7553-130-8.

5.2. Internetové zdroje

„S.T.A.L.K.E.R.: Shadow of Chernobyl.“ Wikipedia.

Dostupné z:

www.cs.wikipedia.org/wiki/S.T.A.L.K.E.R.:_Shadow_of_Chernobyl.

„Návštěva Z Vesmíru (TV Film) (1977).“ ČSFD.cz.

Dostupné z:

www.csfd.cz/film/320117-navsteva-z-vesmiru/prehled/.

6. RESUMÉ

Throughout my whole study at Ladislav Sutnar Faculty of Design and Art I was interested in staged photography so I wanted to end my study in the same manner.

My bachelor work is a book with 150 pages and it is called *Anomaly*. The book *Roadside picnic* by brothers Strugatsky and the film *Stalker* made by director Tarkovski heavily inspired the book. The roadside picnic is a science-fiction story about a visit from space that leaves a 1214 inhabitable place on earth called *The Zone*. There are adventurers who visit this zone and carry out foreign artefacts they later sell on black market. These people are called the *Stalkers*.

The series of my photos are staged document in which I follow a *Stalker* passing through the perilous zone and looking for an artefact, which is able to grant him any wish he desires. My photos have a very strange feeling as they were taken in a non-standard way. At my first day of shooting my main actor showed me the whole location, which consists of old ceramics factories and abandoned buildings. He was familiar with it very well. The way he interacted with his surroundings was as in the book (or movie). My actor became the true *Stalker* and my guide through the rest of my story. It was a great adventure and sometimes I even worried about our lives.

I wanted the book to be accessible even for people who have not seen the movie or read the book. I hope they can enjoy the visual part of my photos and let themselves be carried away by the environment, which feels post-apocalyptic.

I took all the pictures with the 50 mm lens with the lightness 1.2. which makes the photos look dreamy and soft. The colours are not so vivid but it makes a space for the viewer's imagination.

The whole story is divided into five series, each of them marked with a golden ball. The same ball is on the cover and it is that artefact which can grant any wish to anyone who touches it.

7. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Fotografie vlastní

Příloha 2

Fotografie vlastní

Příloha 3

Fotografie vlastní

Příloha 4

Fotografie vlastní

Příloha 5

Fotografie vlastní

Příloha 6

Fotografie vlastní

Příloha 7

Fotografie vlastní

Příloha 8

Fotografie vlastní

Příloha 9

Fotografie vlastní

Příloha 10

Fotografie vlastní

Příloha 11

Fotografie vlastní

Příloha 12

Fotografie vlastní

Příloha 13

Fotografie vlastní

Příloha 14

Fotografie vlastní

Příloha 15

Fotografie vlastní

Příloha 16

Fotografie vlastní

Příloha 17

CD ROM

Teoretická a praktická
část

Příloha 1

Fotografie vlastní

Příloha 2

Fotografie vlastní

Příloha 3

Fotografie vlastní

Příloha 4

Fotografie vlastní

Příloha 5

Fotografie vlastní

Příloha 6

Fotografie vlastní

Příloha 7

Fotografie vlastní

Příloha 8

Fotografie vlastní

Příloha 9

Fotografie vlastní

Příloha 10

Fotografie vlastní

Příloha 11

Fotografie vlastní

Příloha 12

Fotografie vlastní

Příloha 13

Fotografie vlastní

Příloha 14

Fotografie vlastní

Příloha 15

Fotografie vlastní

Příloha 16

Fotografie vlastní

